

AKMENĖS ŠV. ONOS BAŽNYČIA

**Akmenės šv. Onos
bažnyčia.**
Nuotr. O. Balodžio

AKMENĖS ŠV. ONOS BAŽNYČIA – kulto pastatas, istorijos ir kultūros paminklas. Nors koplyčios ar nedidelės bažnyčios būta jau apie XVI a. vidurį (1561 inventoriuje minimi 3 valakai kunigo žemės), oficialia bažnyčios ir parapijos įkūrimo data laikoma 1596 07 16, kuomet karalienė Ona raštu nurodė „Akmenės mieste. Didžiųjų Dirvėnų tįjūnijoje, Žemaitijoje“ pastatyti parapijos bažnyčią, prie jos įsteigti m-lą. Bažnyčiai karalienė dovanavo 3 valakus žemės ir karališkąjį Knituvos dvarą, o Žemaičių vyskupui M. Giedraičiui nurodė pirmuoju klebonu skirti Kristoferį Dirvanskį. Nėra duomenų, kiek dešimtmečių bažnyčia priklausė reformatams. 1705 medinę šiaudų stogu bažnyčią, kaip ir visą Akmenės mst., sudegino švedų kariuomenė. Netrukus atstatyta vėl medinė. 1806 pasenusi bažnyčia nugriauta, vėl atstatyta ir tarnavo 100 metų. 1841 jai priklausė 48 valakai ir 3 margai žemės, 600 sidabro rublių ir 59 baudžiauninkai (Pakempinių k.). Parapijoje buvo 3913 žmonių, kunigas algos gaudavo 296 sidabrinius rublius. Tuometinė bažnyčia turėjo 10 registrų vargonus su vad. „janičarų muzika“ – būgneliais ir varpeliais. Klebonas A. Naudžiūnas 1906 išsirūpino leidimą statyti naujai mūrinei bažnyčiai ir 1907 04 01 pradėjo statybos darbus. Pamatinį akmenį 1907 09 14 pašventino Zarasų klebonas J. Žilinskas. Bažnyčios pastatas neoromantinis, kryžminio plano, 1 bokšto; pastato ilgis 48,5 m, plotis – 25,5 m, aukštis viduje iki skliautų 17,5 m, lauke nuo pamatų cokolio iki šelmens – 24,5 m. Vidus tinkuotas ir dažytas. Statyba kainavo 44 tūkst. rub., lėšas suaukojo parapija, į sienas sumūryta 700 tūkst. degtų molio plytų; statybos darbai baigti 1912 10 01, jiems vadovavo meistras V. Landauskas; pirmąsias šv. Mišias 1912 10 20 laikė ir Švč. Sakramentą į didįjį altorių įdėjo Kauno kunigų seminarijos profesorius kanauninkas, būsimasis Kauno arkivyskupas metropolitas J. Skvireckas. Varpai sukelti į 58,5 m. aukščio bokštą. Per I pas. karą Rusijos valdžia konfiskavo 3 varpus, svėrusius atitinkamai apie 640 kg, 480 kg ir 150 kg, okupacinė vokiečių valdžia atėmė paskutinį 5 kg varpą. Akmenės mst. gyventojas Feldmanas 1918 nupirko vieną varpą, antras įsigytas parapijiečių suaukotomis lėšomis. Bažnyčia vyskupo P. Karevičiaus konsekruota 1920 08 12. Didysis – šv. Kryžiaus altorius paaukotas iš Keidų k. kilusio kun. D. Putriaus, jo nišose – šventųjų Domininko, Vincento ir šv. Jono Krikštytojo skulptūros. Šoninis šv. Antano altorius pagamintas meistro J. Balčiūno 1923 Salantuose, Švč. Marijos Škaplierinės, šv. Uršulės ir šv. Onos altoriai pagaminti 1925 Šiauliuose (dail. J. Janulis, skulptūros M. Mrozinskio). Po 1934 įrengti 1818 Karaliaučiuje pagaminti 10 registrų vargonai. Mūrine siena 1929 apjuostame šventoriuje 14 Kryžiaus kelio koplytėlių. Kun. kan. E. Zulco ir mst. bendruomenės pastangomis 2012 bažnyčiai nulieti 2 nauji varpai, bokšte įrengta sakralinių priemonių ekspozicija. Klebonais yra tarnavę lietuvių kalbos gramatikos kūrėjas K. Kasakauskas (1837 – 1866), būsimasis Telšių vyskupas A. Vaičius (1963 – 1970), teologijos daktaras P.

Akmenės krašto enciklopedinis žodynas

AKMENĖS ŠV. ONOS BAŽNYČIA

Puzaras (1975 - 1981). Bažnyčios šventoriuje palaidoti jos statytojas kun. A. Naudžiūnas, kun. I. Žeberskis ir kun. K. Jadviršis.

Inf.: *Akmenė: kraštas ir žmonės.*